

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	דינים	—	(8×8)	—	64 נקודות
פרק שני	—	מחשבה ומוסר	—	(9×4)	—	<u>36 נקודות</u>
				סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — דינים (64 נקודות)

ענה על שמונה מן השאלות 1-10.
בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 8 נקודות).

הלכות שבת

1. מלאכת הצד

- א. באיזה מקרה מותר בשבת לנעול דלת בחדר שנמצא בו בעל חיים, גם אם בעל החיים ניצוד על ידי כך? (3 נקודות)
- ב. באיזה אופן מותר בשבת לכסות כלי שיש בו זבובים? (3 נקודות)
- ג. מדוע מותר בשבת לכפות כלי על נחש גם אם בינתיים לא הזיק? כתוב שתי סיבות. (2 נקודות)

2. מלאכת הכותב ומלאכת המוחק

- א. כתוב שתי פעולות שחז"ל אסרו לעשותן בשבת, מחשש שמא יכתבו בשבת. (3 נקודות)
- ב. ציין שתי דוגמאות למלאכת הכותב שאיסורן מדרבנן. (3 נקודות)
- ג. האם מותר בשבת לפרוס עוגה שכתוב עליה "מזל טוב"? התייחס לשני מצבים. (2 נקודות)

3. עובדין דחול

- א. באיזה אופן מותר בשבת לפנות אל בעל חנות כדי לקבל ממנו מוצרי מזון? כתוב מדוע מותר לפנות אליו דווקא כך. (3 נקודות)
- ב. מדוע אסור לרוץ בשבת, ובאילו מקרים מיוחדים מותר? (3 נקודות)
- ג. מדוע אסור לתת מתנה בשבת, ובאילו מקרים מיוחדים מותר? (2 נקודות)

הלכות בדיקת חמץ וביטול

4. א. איזו ברכה מברכים קודם בדיקת חמץ? (2 נקודות)
- ב. מי שבודק חמץ בכמה בתים, האם צריך לברך על כל בית? (2 נקודות)
- ג. ציין מהו הדין אם מצא כזית חמץ —
- (1) בחול המועד.
- (2) בשבת חול המועד.
- (3) ביום טוב אחרון של פסח.
- (4 נקודות)

דיני ערב פסח

5. א. כתוב עד מתי מותר לעשות בערב פסח את הפעולות האלה:
- (1) לאכול חמץ
- (2) ליהנות מחמץ
- (3) לעשות מלאכה
- (4) להסתפר
- (6 נקודות)
- ב. אסור לתת לילד קטן לאכול מצה בערב פסח.
- מהי ההגדרה של "קטן" לעניין זה? (2 נקודות)

דיני ערב יום כיפור

6. א. (1) אדם שחטא כנגד חברו בדיבור ורוצה שיום הכיפורים יכפר עליו — מה עליו לעשות?
- (2) אדם שחטא כנגד חברו בממון ורוצה שיום הכיפורים יכפר עליו — מה עליו לעשות?
- (4 נקודות)
- ב. האוכל סעודה מפסקת "צריך להוסיף מחול על הקודש". באר דברים אלה. (2 נקודות)
- ג. באיזה מקרה מותר לחזור ולאכול גם לאחר סעודה מפסקת? (2 נקודות)

הלכות חנוכה

7. א. מדוע יש בחנוכייה נר "שמש"? היכן צריך להציב אותו, ומדוע? (3 נקודות)
- ב. ציין מקרה אחד שבו יש להדליק נרות חנוכה בלא ברכה. (2 נקודות)
- ג. האם אישה יכולה להוציא את בני ביתה ידי חובת הדלקת נרות חנוכה? נמק את תשובתך. (3 נקודות)

הלכות פורים

8. א. מדוע תיקנו חכמים להרבות בשתיית יין בפורים? (3 נקודות)
- ב. בעניין חיוב שתיית יין בפורים נאמר הכלל "וכל מעשיו יהיו לשם שמיים". איזו הלכה פסקו על פי הכלל הזה? (2 נקודות)
- ג. בי"ד באדר חל פורים דפרזות, ובט"ו באדר חל פורים דמוקפות חומה. (1) האם מותר לערוך חתונות בימים האלה? נמק את תשובתך.
- (2) כיצד נוהגים אנשים מערי פרזות ביום ט"ו באדר? (3 נקודות)

דיני פדיון מעשר שני

9. א. "כשפודה מעשר שני במטבע צריך לפדות גם את חומשו". הסבר מהו "חומשו". (3 נקודות)
- ב. באמצעות מה פודים מעשר שני בימינו? (2 נקודות)
- ג. מהו "מעשר שני ודאי", ומה מברכים על פדייתו? (3 נקודות)

הלכות עורלה ונטע רבעי

10. א. מה המקור לאיסור עורלה בחוץ לארץ? (2 נקודות)
- ב. פרי עורלה, קליפה של פרי עורלה, ענף עץ עורלה — ציין בנוגע לכל אחד מהם אם הוא מותר בהנאה. (3 נקודות)
- ג. מהו נטע רבעי, ומה דינו? (3 נקודות)

פרק שני — מחשבה ומוסר (36 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 11-16.

בשאלות שבחרת, ענה על כל הסעיפים (לכל שאלה — 9 נקודות).

פרקי אבות, פרק ב'

11. א. "הם אמרו שלושה דברים... יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, ואל תהי נוח לכעוס, ושוב יום אחד לפני מיתתך, והווי מתחמם כנגד אורן של חכמים".
במשנה כתוב שיש "שלושה דברים" אך לכאורה נאמרו במשנה זו ארבעה דברים. הסבר על פי ר"ע מברטנורה את התשובה על שאלה זו. (4 נקודות)
- ב. "נשיכתן [של חכמים] נשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולחישתן לחישת שרף".
(1) על פי ר"ע מברטנורה, מדוע הזכיר התנא שועל במשל?
(2) על פי ר"ע מברטנורה, מהו הנמשל של המשל המצוטט?
(5 נקודות)

רמב"ם, הלכות תשובה, פרק ב'

12. א. על פי רמב"ם, מדוע תשובתו של אדם צעיר מעולה מתשובתו של זקן? (3 נקודות)
ב. "וזהו דרכם של זרע ישראל וליבם הנכון, אבל הגויים ערלי לב אינם כן".
רמב"ם כתב דברים אלה על אחת ההנהגות הטובות. מהי הנהגה זו? פרט את תשובתך. (3 נקודות)
ג. מהו ההבדל בין תשובת היחיד ובין תשובת הציבור? (3 נקודות)

רמב"ן, פירוש התורה, ויקרא, י"ט, ב'; דברים, ו', י"ח

13. א. הסבר את המושג "נבל ברשות התורה", והבא דוגמה אחת מדברי רמב"ן למושג זה. (3 נקודות)
ב. על פי רמב"ן, כיצד מקיימים את המצווה "קדושים תהיו" בדיבור? (3 נקודות)
ג. "ועשית הישר והטוב", לרבותינו בזה מדרש יפה, אמרו: זו פשרה ולפנים משורת הדין".
על פי ההסבר של רמב"ן לדברי חז"ל אלה, מה התורה דורשת במצווה "ועשית הישר והטוב"? (3 נקודות)

ספר החינוך, מצוות תפילה

14. א. מתי יש חיוב מן התורה להתפלל, לדעת רמב"ם ולדעת רמב"ן? (3 נקודות)
 ב. איזו תכלית נוספת יש לתפילה מלבד "השגת חפצי לבנו"? (3 נקודות)
 ג. בעבור מי תיקנו חכמים לומר "צורכי עמך מרובים"? (3 נקודות)

ספר החינוך, מצוות קידוש שבת בדברים; מצווה שלא לעשות מלאכה בשבת

15. א. (1) מה הטעם (הרעיוני) שקידוש השבת נעשה דווקא ביין?
 (2) מי חייב במצווה זו?
 (3 נקודות)
 ב. מה הם הטעמים לאיסור מלאכה בשבת? (3 נקודות)
 ג. על העושה מלאכה בשבת נאמר: "עובר עליה במזיד – נסקל".
 אילו שני תנאים חייבים להתקיים כדי שיתחייב אדם בדין זה? (3 נקודות)

רמח"ל, מסילת ישרים, פרק ב'

16. א. מהי "מידת הזהירות", ומהי תכליתה? (3 נקודות)
 ב. "והנה זה דבר שהשכל יחייבהו ודאי".
 מדוע השכל מחייב שתהיה לאדם מידת הזהירות, ולמי רמח"ל מדמה אדם שאינו נזהר? (3 נקודות)
 ג. מי גורם לאדם שלא יהיה זהיר, וכיצד הוא גורם זאת לאדם? (3 נקודות)

בהצלחה!